

винахідника колеса, письма, римських чи арабських цифр так ми ніколи, нажаль, очевидно не назвемо і винахідника подвійного запису.

Список використаних джерел:

1. Даньків Й.Я. До питання виникнення подвійної бухгалтерії та її експансію / Й.Я. Даньків, М.Я Остап'юк. - *Бухгалтерський облік і аудит* - № 3 – 2010. – С.13-18.
2. Кипарисов Н.А. Курс теории бухгалтерского учета/ Н.А. Кипарисов. М.: Госпланиздат, 1940.
3. Пачоли Лука. Трактат о счетах и записях / Лука Пачоли. М.: Статистика, 1974. 160с.
4. Рувер Р. Как возникла двойная бухгалтерия / Раймонд де Рувер. М.: Госфиниздат, 1958. 67 с.

УДК 657.1

Довж Вадим Вадимович,
*аспірант кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ІНФОРМАЦІЙНОГО ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ РІЧКОВОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Транспорт – це основа функціонування всіх держав світу, завдяки чому обслуговуються, сполучаються та підтримуються такі основні сфери життя суспільства, як: економічна, соціальна, політична та духовна.

Події останнього десятиліття ХХІ ст. на теренах Української держави та інших держав світу доводять, що оборонна та стратегічна роль транспорту в часи пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, є визначальною. Бізнес, перебуваючи під впливом постійних змін, які зумовлені заходами держави, часу, ринкових відносин, геополітичних та глобальних змін, потребує вкрай точної інформації та дій в межах чинного законодавства для збереження людського та фінансового капіталу. Безумовно, це стосується і вітчизняних транспортних підприємств, які здійснюють поставки, але під впливом зовнішніх факторів вимушені постійно уточнювати графіки поставок та їх умови.

Єдину транспортну систему України становлять [1]:

- транспорт загального користування (залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний, а також міський електротранспорт, у тому числі метрополітен);
- промисловий залізничний транспорт;
- відомчий транспорт;
- трубопровідний транспорт;
- шляхи сполучення загального користування.

Останні світові тенденції висувають низку вимог до сучасного транспорту, він повинен бути сталим, тобто бути конкурентоспроможним, соціальним, інноваційним, екологічним та енергоефективним, а кожен вид транспорту повинен бути мультимодальним та взаємополучним. Таким вимогам відповідає річковий транспорт.

Склад вітчизняного річкового транспорту представлений підприємствами річкового транспорту, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти, порти і пристані, суднами, суднобудівно-судноремонтними заводами, ремонтно-експлуатаційними базами, підприємствами шляхового господарства, а також підприємствами зв'язку, промисловими, торговельними, будівельними та постачальницькими підприємствами, навчальними закладами, закладами охорони здоров'я, фізичної культури та спорту, культури, проектно-конструкторськими організаціями та іншими підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, що забезпечують роботу річкового транспорту [2].

Річковий транспорт судноплавних компаній має низку переваг у порівнянні з іншими видами транспорту [3]:

- вантажопідйомність: 2 баржі та буксир замінюють 250 вантажівок, або 100 залізничних вагонів та 2 локомотиви; можливість перевезень великогабаритних вантажів;
- економія на ремонті доріг: 1 млн. тон вантажів перевезених річкою (перенаправлених з наземного транспорту) зменшує витрати на ремонт доріг на суму до 1 млрд. грн. протягом 4 років;
- екологічність: сучасний річковий транспорт є найбільш екологічним на рівні із залізничним та автомобільним, що значно підвищує його конкурентоспроможність з огляду на останні тенденції екологізації ЄС та впровадження відповідних стандартів.

В Україні річковий транспорт в основному перевозить великі обсяги вантажів, основні з яких – сухі (насипні, навалочні, штучні), а саме: будівельні, хлібні та метали, обслуговуючи таким чином будівельну галузь, агропромисловий комплекс та металургійну галузь промисловості.

Так, в Україні в 2020 році перевезення будівельних вантажів склали 2074,0 тис. т., що становить 54,8% від загального обсягу перевезень річковим транспортом усіх видів вантажів. Друге місце посідають перевезення хлібних видів вантажів (зернові, крупи та борошно), обсяг яких у 2020 році склав 568 тис. т., що становить 15% від загального обсягу перевезень річковим транспортом усіх видів вантажів. На третьому місці за обсягом річкових перевезень належить металам, обсяг яких у 2020 році склав 308,0 тис. т., що становить 8,1% від загального обсягу перевезень річковим транспортом усіх видів вантажів [4].

Для виконання своїх основних функцій, та прийняття управлінських рішень, керівництву підприємств річкового транспорту необхідна точна, своєчасна та неупереджена інформація про стан активів, капіталу та зобов'язань. Інформація про стан флоту, який є основою діяльності річкових

транспортних підприємств, фонд оплати праці, інформація про витрати та собівартість наданих послуг, обсяг позикового капіталу, стан обсягів перевезень вантажів, суму боргових зобов'язань для підприємства, є необхідною та надважливою. Джерелом такої інформації є бухгалтерський облік. Ядром економічної інформації є облікова інформація, на яку припадає приблизно 90% її обсягу [5]. До того ж, для складання та подання до контролюючих органів необхідної підприємствам водного транспорту статистичної та податкової звітності, використовуються дані з бухгалтерського обліку.

Вже майже два роки як бізнес України знаходиться під дією обмежень уряду внаслідок пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, з якою стикається система бухгалтерського обліку підприємств. Необхідним з приводу цього є уточнення підприємствами зобов'язань, відтермінування їх виконання, підрахунку заробітної плати (звільнення, нарахування та виплата відпускних, пенсійних внесків в недержавні пенсійні фонди). Таким чином, динаміка рішень уряду по подоланню наслідків пандемії, впливає на рішення керівництва підприємств річкового транспорту в частині черговості погашення зобов'язань, обсягу погашення цих зобов'язань, що спричиняє постійні зміни в пасиві балансу. Коли урядом встановлюється карантин та запроваджуються обмежувальні протиепідемічні заходи, графіки роботи транспорту, обсяги замовлень та перевезень збиваються, відповідно платоспроможність стає не головною ознакою підприємства, а тому зміна обсягу ресурсів визначає черговість погашення зобов'язань.

Отже роль транспорту, як органічного сполучника різних сфер життя суспільства є беззаперечною. Одним із видів транспорту, який може стати з економічної та екологічної точки зору вдалою альтернативою з-поміж інших видів транспорту є річковий транспорт. Користування річковим транспортом стало перевагою для багатьох галузей України, володіючи достатнім потенціалом для здійснення ефективних перевезень.

Ефективність діяльності підприємств річкового транспорту, в основному, здійснюється завдяки прийнятим на основі бухгалтерського обліку управлінським рішенням.

Транспорт, став незамінним у житті суспільства, а бухгалтерський облік, як основа його функціонування, допомагає йому виконувати його основні функції, пришвидшуючи обмін економічними цінностями, між виробництвом та кінцевим споживачем, підтримуючи нормальну побутову життєдіяльність людей, здійснюючи підтримку у політичній організації суспільства, підтримуючи обмін між людьми культурними, освітніми, науковими та релігійними цінностями.

Список використаних джерел

1. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 51. – Ст. 446.

2. Про внутрішній водний транспорт: Закон України від 03 грудня 2020 р. №1054-IX Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#Text> (дата звернення: 11.11.2021).

3. Інформація про водний транспорт України. Офіційний веб-портал Міністерства інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/informaciya-pro-vodniy-transport-ukraini.html> (дата звернення: 11.11.2021).

4. Транспорт України 2020: стат. зб. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2021/zb/10/zb_Transpot.pdf (дата звернення: 11.11.2021).

5. Фаріон В., Фаріон Т. Роль облікової інформації в системі управління банком. Журнал європейської економіки. 2013. Том 12 (№ 1). С. 96–108.

УДК 657.222

Журавель Андрій Анатолійович,
*аспірант кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

АНАЛІТИЧНІ РАХУНКИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПДВ З БЮДЖЕТОМ

Модель адміністрування податку на додану вартість (далі – ПДВ) в Україні базується на основі взаємодії платника податку із податковими органами та іншими контрагентами завдяки обміну та реєстрації податкових накладних (далі - ПН) і розрахунків коригування до них (далі – РК). Платника податку безпосередньо контролюють податкові органи в рамках податкового контролю. Будучи відповідальними гравцями ринку, платники ПДВ намагаються вчасно зареєструвати всі податкові документи у єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН), адже лише в такому разі покупці мають право на податковий кредит [1, ст.198.6]. З іншої сторони – кожен платник ПДВ очікує такої ж відповідальності від продавців. Зважаючи на такі особливі умови, облік та контроль розрахунків за ПДВ потребує постійної уваги бухгалтерів.

Оперативність та коректність формування звітних показників за ПДВ залежить від можливостей облікової системи, професійних якостей бухгалтера, а також обліково-аналітичного забезпечення бухгалтерського обліку на підприємстві. Субрахунки 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит» були детально досліджені нами у попередній праці [2]. З метою побудови цілісної системи обліково-аналітичного забезпечення операцій з ПДВ, дослідимо також субрахунки 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» (далі – субрахунок 315) та 641 «Розрахунки за податками» (далі – субрахунок 641).

Згідно Інструкції №291 [3], субрахунок 641 призначений для обліку різних податків, в тому числі ПДВ. Субрахунок 315 «призначений для обліку коштів на рахунок у системі електронного адміністрування податку на додану вартість,